

Дело C-907/19

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

11 декември 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Bundesfinanzhof (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

5 септември 2019 г.

Жалбоподател в първоинстанционното и в производството по ревизионно обжалване:

Q-GmbH

Ответник в първоинстанционното и в производството по ревизионно обжалване:

Finanzamt Z (Данъчна служба Z)

BUNDESFINANZHOF (ФЕДЕРАЛЕН ФИНАНСОВ СЪД)

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

По дело със страни

Q-GmbH

жалбоподател в първоинстанционното и в производството по ревизионно обжалване

[...]

срещу

Finanzamt Z

ответник в първоинстанционното и в производството по ревизионно обжалване

относно данък върху добавената стойност за 2011 г.

на 5 септември 2019 г. V-ти съдебен състав

определи:

Диспозитив

I. Отправя до Съда на Европейския съюз следния преюдициален въпрос:

Налице ли е свързана със застрахователни и презастрахователни сделки услуга, която застрахователни брокери и агенти извършват като освободена от данък услуга по смисъла на член 135, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата **[ориг. 2]** система на данъка върху добавената стойност, когато данъчнозадължено лице, което извършва посредническа дейност за застрахователно дружество, предоставя на това застрахователно дружество освен това и застрахователния продукт, предмет на посредничеството?

II. Спира производството до постановяването на решението на Съда на Европейския съюз.

Мотиви

I.

- 1 Жалбоподателят в първоинстанционното и в производството по ревизионно обжалване (наричан по-нататък „жалбоподател“) — Q-GmbH, е универсален правоприемник на Q-GmbH & Co KG, което от своя страна е било универсален правоприемник на друго Q-GmbH.
- 2 Съгласно член 89, параграф 2 от Abgabenordnung (Данъчния кодекс) през 2009 г. Q-GmbH е подало [...] искане за задължителни указания във връзка с освобождаване от облагане с ДДС по член 4, точка 11 от Umsatzsteuergesetz (Закон за данъка върху оборота, наричан по-нататък „UStG“) на услуги при посредничеството за застрахователна защита срещу специални рискове, свързани с престъпни деяния на трети лица (като например при отвлечения или пиратство), за което е представило проект на договор. Този договор предвиждал предоставянето на услуги по
  - застрахователно посредничество,
  - издаване на лиценз за предоставяне на застрахователен продукт и
  - предоставянето на други услуги за изпълнението на застрахователни договори (услуги за изпълнението на договори, включително уреждане на застрахователни претенции).

3 В своите задължителни указания от 18 януари 2010 г. от тези услуги ответникът в първоинстанционното и в производството по ревизионно обжалване (Finanzamt – FA – наричан по-нататък „данъчната служба“) приема за

- освободено от данък само застрахователното посредничество, докато при
- издаването на лиценз за предоставянето на застрахователен продукт и при
- другите услуги за изпълнението на застрахователни договори, като оценка на риска чрез инструмент за ценообразуване, управление на договори, събиране на премии, уреждане на застрахователни претенции и общо подпомагане (услуги за изпълнението на договори, включително уреждане на застрахователни претенции)

ставало въпрос за облагаеми услуги. Данъчната служба приема, че не е налице единна доставка на услуги, тъй като отделните услуги имали самостоятелен характер. **[ориг. 3]**

4 През спорната 2011 г. Q-GmbH като застрахователен брокер с разширени правомощия разработва и пуска на пазара застрахователен продукт, с който кораби и техният екипаж се застраховат по-специално срещу нападения от пирати при преминаването им през Аденския залив.

- Съгласно член 1, параграф 1 от сключения с F-Versicherungs-AG (F) договор за застрахователно посредничество Q-GmbH се явявало посредник на застрахователя при сключването от негово име на застрахователни договори със застрахованите лица. Съгласно член 1 от договора предмет на тези договори била застрахователната защита срещу специални рискове („Special Risks“).
- Съгласно член 1, параграф 2 от договора Q-GmbH предоставяло тези застрахователни продукти на застрахователя в съответствие с текста на приложението под формата на готова за сключване полица от името на застрахователя. Предоставянето на тези застрахователни продукти ставало въз основа на издадена неизключителна лицензия („лиценз“).
- Съгласно член 1, параграф 3 от договора Q-GmbH е трябвало да извършва услуги за изпълнението на договори, включително уреждане на застрахователни претенции, като например адаптиране на застрахователния продукт, оценка на риска чрез инструмент за ценообразуване, управление на договори, създаване на гореща линия за кризисни ситуации, управление на вреди, обучение за продажби и осигуряване на кризисен мениджмънт.

5 Съгласно член 2, параграф 1 от договора за покриване на разходите за текущата оперативна дейност застрахователят е трябвало да плаща авансова комисиона за период от 24 месеца, считано от 1 януари 2010 г. в размер на

30 000 EUR. Договорена била допълнително и комисиона в размер на 22,5 % от нетната стойност на всяка сключена от застрахователя застраховка срещу специални рискове. Комисионите се дължали независимо дали застрахователният договор е сключен от застрахователния брокер с разширени правомощия, застрахователя или трето лице. Съгласно член 2, параграф 5 от договора комисионите — се приспадали от плащания от застрахователя аванс до неговия размер. При изтичането на срока на договора било предвидено задължение за връщане на евентуалното недостатъчно покритие, като задължението за връщане било ограничено до сумата от 240 000 EUR. В допълнително споразумение към договора било предвидено за покриване на текущи оперативни разходи застрахователят да плаща авансова комисиона в размер от 7 500 EUR на месец за периода от юни 2011 г. до декември 2012 г.

- 6 На 27 август 2012 г. Q-GmbH подава данъчна декларация по ДДС за 2011 г., в която твърди, че всички предоставени от него услуги трябвало да бъдат освободени от данък съгласно член 4, точка 11 от UStG. В [ориг. 4] придружително писмо дружеството посочва задължителните указания от 18 януари 2010 г., в които е застъпено различно становище.
- 7 След данъчна ревизия за целите на ДДС данъчната служба приема в съответствие със задължителните указания от 18 януари 2010 г., че не била налице единна доставка на услуги и че необлагаема съгласно член 4, точка 11 от UStG била само пряката дейност по застрахователно посредничество. Предоставянето на лиценз се облагало по намалената данъчна ставка по член 12, параграф 2, точка 7, буква с) от UStG, а по отношение на другите услуги за изпълнението на договори, включително уреждане на застрахователни претенции, се прилагала общата данъчна ставка. Данъчната служба разглежда общото възнаграждение като съставено от 67 % възнаграждение за застрахователно посредничество, което не се облага с данък, 25 % възнаграждение за издаден лиценз, за което се прилага намалената данъчна ставка, и 8 % възнаграждение за услуги по управление, които се облагат с общата ставка. Това разделяне е извършено въз основа на преценка, направена въз основа на регистрираното работно време на персонала. Отчетени са платените данъци. Подадената по административен ред жалба срещу ревизионния акт по ДДС от 4 ноември 2013 г. и подадената впоследствие по съдебен ред жалба пред Finanzgericht (Финансов съд) са отхвърлени.
- 8 Съгласно [...] решенето на Finanzgericht установеното в ревизионния акт от 4 ноември 2013 г. данъчно задължение е в съответствие с член 4, точка 11 от UStG, който следвало да се тълкува съобразно член 135, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (наричана по-нататък „Директива за ДДС“) и като се има предвид съдебната практика на Съда на Европейския съюз и на Bundesfinanzhof. Жалбоподателят е извършил значителен брой услуги, които не са част от основната дейност на

застрахователни агенти и брокери и които — противно на становището на данъчната служба — били част от единна доставка на услуги. Всички услуги от тази доставка — също противно на становището на данъчната служба — подлежали на данъчно облагане. Съществената, а с това и характеризиращата цялата доставка основна услуга било разработването на нови застрахователни продукти, за да се създаде възможност за предлагането им на пазара. Били създадени условията за застрахователни продукти в съответствие с нормативните изисквания. По същество това съответствало на дейността на всеки застраховател, но без предоставянето на застрахователна защита, поради което не било налице данъчно освобождаване по член 4, точка 10 от UStG. Правото на възнаграждение не зависело от това кой е посредничил за сключването на договора. В замяна на това не се полагало възнаграждение за дейност по застрахователно посредничество във връзка с договори, които застрахователят е сключил без посредник или с посредничеството на трети лица. От вида на възнаграждението следвало, че за застрахователя било важно да получи възможност за ползване на застрахователен продукт [ориг. 5], който да може за предлага на пазара независимо с чие посредничество. В подкрепа на този извод било и предоставянето на неизключителна лицензия („лиценз“). Освен това с ограниченото до 240 000 EUR задължение за връщане била договорена минимална цена от 480 000 EUR за разработването и предоставянето на възможност за ползване на застраховки срещу специални рискове. Толкова висока минимална цена не се плащала на посредник единствено за обещанието му да посредничи за сключването на застраховки. Следователно трябвало да се приеме, че било налице по-голямо по размер данъчно задължение от приетото от данъчната служба. В производството по обжалване по съдебен ред следвало обаче да се спазва забраната за влошаване положението на жалбоподателя (забраната за *reformatio in pejus*).

- 9 След връчването на решението на Finanzgericht данъчната служба издава на 17 ноември 2017 г. акт за изменение на данъчно задължение, с който влошава положението на жалбоподателя, като определя като облагаеми вече всички предоставени от него услуги през спорната година.
- 10 Жалбоподателят подава ревизионна жалба срещу това решение на Finanzgericht.

II.

- 11 Настоящият съдебен състав отправя до Съда посочения в диспозитива въпрос относно тълкуването на правото на Съюза и спира производството до постановяването на решението на Съда.
- 12 **1. Правна уредба**
- 13 **а) Законодателство на Съюза**

Съгласно член 135, параграф 1, буква а) от Директивата за ДДС държавите членки освобождават от данък застрахователните и презастрахователните сделки, включително свързаните с тях услуги, извършвани от застрахователни брокери и агенти.

14 б) Национално право

Съгласно член 4, точка 11 от UStG сделките, сключени при упражняването на професията представител на строително-спестовна каса, застрахователен агент или застрахователен брокер не се облагат с данък.

15 Наред с това е предвидена отделна хипотеза на освобождаване от данък за застрахователни сделки по член 4, точка 10 от UStG, която не е приложима по настоящия спор.

16 2. Предварителни бележки по преюдициалния въпрос

17 а) Данъчно облагане на единна доставка на услуги

Съгласно съдебната практика на Съда „единна доставка...“, съставена от два отделни [ориг. 6] елемента, единият от които е основен, а другият съпътстващ, за които, ако те биха били предмет на отделни доставки, биха се прилагали различни ставки на ДДС, трябва да се прилага единствено ставката на ДДС, приложима към тази единна доставка, определена в зависимост от основния елемент, дори да е възможно да се идентифицира цената на всеки от елементите, съставляващи общата цена, която потребителят е платил, за да се ползва от тази доставка“ (решение на Съда Stadion Amsterdam от 18 януари 2018 г. – C-463/16, EU:C:2018:22, отговор на преюдициалното запитване).

18 Въз основа на това съдебният състав прави два извода:

От една страна, единната доставка на услуги не се облага с различни ставки в зависимост от съставните си елементи, а само с една ставка. От друга страна, ставката, по която се облага единната доставка и която следователно трябва да е единна, се определя в зависимост от основния елемент в доставката.

19 б) Анализ в настоящия спор

аа) В настоящия спор става въпрос за доставка, която се състои от няколко елемента. Тези елементи са:

- застрахователното посредничество,
- издаването на лиценз за предоставяне на застрахователен продукт и
- услугите по изпълнението на договори, включително уреждане на застрахователни претенции.

- 20 Както правилно е приел Finanzgericht, съгласно критериите на Съда на Европейския съюз във връзка с тези дейности е налице единна доставка, чийто основен елемент е издаването на лиценз за предоставянето на застрахователен продукт и чиито допълнителни елементи, състоящи се в застрахователното посредничество и услугите по изпълнението на договори, включително уреждане на застрахователни претенции, са само съпътстващи услуги. Това произтича от самото обстоятелство, че без издаването на лиценз не би била възможна дейност по застрахователно посредничество и че жалбоподателят е имал право на възнаграждение дори и в случай че трети лица извършват застрахователно посредничество въз основа на издадения лиценз, без при това да е било от значение дали впоследствие действително е извършвано такова посредничество.
- 21 бб) При това положение всички услуги на жалбоподателя биха били облагаеми. Това се дължи на обстоятелството, че подобно на определянето на данъчната ставка за единна доставка на услуги (вж. по-горе точка II.2.а)), решението за освобождаването от данък на единни доставки също може е само единно, като, както при определянето на данъчната ставка (вж. по-горе точка 11.2.а)), определящ за освобождаването е основният елемент, който е издаването на лиценз за предоставянето на застрахователен продукт. Сама по себе си тази услуга не е необлагаема на основание член 135, параграф 1 [ориг. 7], буква а) от Директивата за ДДС, тъй като предоставянето на застрахователен продукт е част от същинската дейност на застрахователното дружество, която в случай че е възложена на външни подизпълнители, не е необлагаема на основание на тази разпоредба (решение на Съда Arthur Andersen от 3 март 2005 г. – С-472/03, EU:C:2005:135, т. 32 и сл.). Това важи също и за съпътстващите услуги по изпълнението на договори, включително уреждане на застрахователни претенции.
- 22 Въпреки това — с оглед на решението на Съда от 17 март 2016 г., Aspigo C-40/15 (EU:C:2016:172)— съдебният състав не е сигурен дали това тълкуване е правилно и затова моли за отговор на пояснения по-долу преюдициален въпрос.
- 23 **3. По преюдициалния въпрос**
- 24 **а) Решение Aspigo**

Съгласно решение Aspigo на Съда (EU:C:2016:172, т. 37) за освобождаването от данък по член 135, параграф 1, буква а) от Директивата за ДДС е необходимо, първо, доставчикът да има отношения както със застрахователя, така и със застрахованото лице, и второ, дейността му трябва да обхваща съществени аспекти на дейността по застрахователно посредничество, каквито са търсенето на бъдещи клиенти и свързването им със застрахователя. Затова дейността по уреждането на застрахователни претенции, извършвана от дружеството от името и за сметка на застрахователното предприятие, не е освободена от данък (решение от

17 март 2016 г., *Aspiro*, EU:C:2016:172, отговор на преюдициалния въпрос). При тази дейност липсва нужната връзка с търсенето на бъдещи клиенти и свързването им със застрахователя с цел сключването на застрахователни договори (решение от 17 март 2016 г., *Aspiro*, EU:C:2016:172, т. 40).

25 б) Разлики с решението *Aspiro*

Настоящият спор се различава от делото *Aspiro* по това, че упражняваната от данъчнозадълженото лице дейност по делото *Aspiro* се е ограничавала до уреждането на застрахователни претенции, поради което то е извършвало единствено облагаема дейност. За разлика от него жалбоподателят по настоящото дело извършва — разглеждани отделно една от друга — различни дейности, без да е налице единна доставка на услуги.

- Част от облагаемите дейности е издаването на лиценз за предоставянето на застрахователен продукт и услугите по изпълнението на договори, включително уреждане на застрахователни претенции.
- Едновременно с това обаче жалбоподателят извършва дейност по застрахователно посредничество, която, разглеждана отделно, би следвало да е освободена от данък [ориг. 8] съгласно член 135, параграф 1, буква а) от Директивата за ДДС.

26 в) Предмет на преюдициалния въпрос

- 27 Съдебният състав счита, че е необходимо Съдът да изясни доколко член 135, параграф 1, буква а) е приложим за освобождаването от данък на единни доставки.
- 28 аа) Съгласно общите принципи решението за облагането на единна доставка следва да е единно и зависи от основната услуга (вж. по-горе точка II.2.а)). Въз основа на това единната доставка на услуги като цяло е или освободена от данък, или облагаема, като за да е освободена, е необходимо включената в нея основна услуга да отговаря на изискванията за освобождаване. При това положение би следвало да се приеме, че жалбоподателят дължи данък за всички услуги в рамките на доставката, тъй като основната сред тях е предоставянето на право за ползване на застрахователен продукт, а не застрахователното посредничество (вж. по-горе точка II.2.б)).
- 29 бб) С оглед на решение *Aspiro* (EU:C:2016:172) настоящият съдебен състав обаче изпитва съмнения дали това важи и по отношение на освобождаването от данък по член 135, параграф 1, буква а) от Директивата за ДДС. Това решение на Съда би могло да се тълкува в смисъл, че единна доставка е освободена от данък и когато само съпътстваща услуга отговаря на изискванията за освобождаване от данък.
- 30 Поради това възниква въпросът дали единна доставка, състояща се от

- застрахователно посредничество,
- издаване на лиценз за предоставяне на застрахователен продукт и
- услуги за изпълнението на договори, включително уреждане на застрахователни претенции,

като цяло е освободена от данък, въпреки че при разглеждането на услугите поотделно освободена от данък би била само съпътстваща услуга (застрахователното посредничество), която обаче е тясно свързана с останалите услуги, които имат принос към същественото съдържание на дейността на застрахователното предприятие. Това допълнително разширява функцията на застрахователния посредник предвид повишения риск, който трябва да се застрахова.

31 4. По релевантността на поставения преюдициален въпрос за решаването на спора

32 Ако за освобождаването от данък на единната доставка по член 135, параграф 1, буква а) е достатъчно само съпътстваща услуга да е освободена от данък съгласно тази разпоредба, [ориг. 9] решението на Finanzgericht следва да се отмени и да се уважи жалбата в първоинстанционното производство. В обратния случай решението на Finanzgericht да отхвърли жалбата се явява правилно.

33 Впрочем за решаването на спора е без значение дали задължителните указания от 18 януари 2010 г. имат обвързващо действие, тъй като решението на Finanzgericht не ги надхвърля.

34 5. По правното основание за отправяне на преюдициалното запитване

35 Преюдициалното запитване се отправя на основание на член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

36 6. По спирането на производството

37 [...]